

Geffen.

Den 18^{den} Augustus 1898 bezocht ik de gemeente Geffen; ik reed van 't Bosch over Rosmalen en Nuland naar Geffen, en nam aldaar - station Nuland - Geffen - den trein naar Arnhem. In Geffen geen creewacht, geen muziek, geen harmonie, geen liederstafel, niets! Alleen had men het Raadhuis wat versierd; van buiten met groen, en van binnen de Raadszaal met groen en vlaggen. De Raadszaal zag er werkelijk zeer netjes uit; de decoratie was geleverd door de Drosche firma Kuybolder.

Op mijne audientie verscheen notaris Pandraat, een zwager van mijn ambtenaar Nieuwenhuijzen; deze is sinds lange jaren te Geffen notaris. Hij klaagde zeer over den achteruitgang vanden boerenstand; er waren meerdere boeren, die hij wegens schuld moest uitverkopen. Hij kon daartoe echter niet komen, omdat die menschen langzamerhand zijne vrienden waren geworden. En verkocht hij hen niet uit, dan schoot hij zelf er het geld bij in, iets, wat op den duur natuurlijk niet vol te houden was. - De positie van den notaris in de stad was veel aangenamer dan die van dezen ambtenaar op het platteland, omdat hij in de stad zijne cliënten niet kende. -

De Pastoor en de kapelaan, die later verscheenen, hadden niets bijzonders te vertellen. -

De leden van den Raad waren doordender burgemeester besteld tegen drie uur; toen ik echter om vier uur de gemeente verliet, was er nog geen enkel raadslid verschenen. Albet den burgemeester en diens beide wethouders zat ik een uurtje te praten. - De burgemeester (een zwager van den burgemeester Godschalks uit Berlicum) schijnt mij geen gemakkelijk Heer; hij is een gefortuneerde ^{heen} boer, die gaarne zich als heer poseert. Klachten uit Geffen tegen den burgemeester kwamen mij nooit ter oore; of het werkelijk in Geffen goed gaat, dan wel of de menschen bang zijn voor den burgemeester, en zich om die reden stilhouden, is mij niet bekend.

Door de goede zorgen vanden burgemeester kreeg ik op het Raadhuis een kopje thee, terwijl hij zelf met zijne

Geffen.

zijne wethouders een glas port dronk. -

Van Klasons hoorde ik later, dat de verhouding tusphen den burgemeester en den secretaris te wenschen overlaet. -

Het rijdtuig, waarmede ik den 18^{den} Augustus de gemeente bezok had gedaan, verongelukkig naar den Bosch te rug keerende, aan het station van den tram aan het Hirthamerende, doordat de paarden voor den tram schrikten, en het rijdtuig daardoor tegen een post werd gestingerd. -

Administratie van den ontvanger. Er is f 28.645 te weinig in kas; hoort de ontvanger de geldmiddelen van de gemeente wel afgescheiden van eigen kas?

De afsluiting bij kasopneming van D. en W. ontbrak in het journaal.

Administratie van den secretaris. Verordening op de afkondiging van politieverordeningen (art. 172 Gem. wet) kan niet verstoond worden.

De inhuurlijstingen worden niet geregeld ieder jaar herzien en afgekondigd.

De staat van hetgeen naar burgerlijk recht eigendom van de gemeente is, kan niet worden verstoond.

Register van beslissingen van D. en W. in zake de hinderwet begint met 1898.

Geen register van aangifte door s-tierenhouders was aanwezig; evenmin een lijst van localiteiten, waarin sterke drank wordt verkocht en van de verkende vergoedingen.

Het wit van eenige akkers van den burgerlijken stand was niet aangevuld.

Den 21 juni 1902 kwam ik weer in de gemeente. Ik reed er van uit den Bosch heen, en bezocht vervolgens op mijn terugweg nog de gemeente Pasmalen.

De bevolking van Geffen gaat achteruit; in 1901 met 51 zielen. Er is weinig werk in de gemeente. Er gaan nog al veel menschen in Duitschland werken; sommigen verblijven zich daar voor goed. Enkele huishouders trokken naar Osf.

Het moraal der bevolking staat niet zeer hoog, en gaat, vooral

Geffen.

door het in Duitschland werken, niet vooruit. Zieh jaar 1901 was in dat opzicht een ongelukkig jaar: van de 9 huwelijken moesten er drie gesloten worden. Op 561 geboorten kernen er gemiddeld wel drie onnuttige geboorten voort.

De raadsleden waren goed over de heele gemeente verdeeld: Wethouder van Griencken woonde te Bredastraat; Gleymons langs den grooten weg naar Lyone; van Vree te Papendijk; de spaanders wonen in de kern der gemeente.

Commissie tot vering van schoolverzuim heeft geen druk werk: het nu toe behoeft er geen enkel proces verbaal in zake leerplicht te worden opgesteld.

In 1901 werd van Bek benaemd tot secretaris-ontvanger; hij komt uit Beilium, en is een neef van den burgemeester Ljodschalen, aan wien hij blijkbaar zijne benoeming dankt. Maar het schijnt, deed de raad in hem eene gelukkig keuze.

Van Mr van Loth kreeg de gemeente eene kampschuld van 6 kl. H., „de weivoe”; dat land kan ruiver ± f 120 opbrengen. Byzondere voorwaarden zijn er niet aan verbonden: opbrengst zal strekken voor landbouwendewijs, behalvingsonderwijs, of iets dergelijks.

„De Rijk” is eene gemeente weide, van 35 kl. H. gaede beelingsmel. Mr Kl. Sasfen uit 's Bosch heeft nog al bezittingen in Geffen: van twee boerderijen op „de Tijberg” maakt hij er eene; hij is bezig, doer voor zich zelve een opstelijke te bouwen. Aan de andere zijde van den keivoe, naar Lyone heeft hij nog een perceel grond van ± 40 kl. H., bosch en heide.

Coen Henk Jansbeek van de Lyone heeft nog al grond onder Geffen liggend, en nog veel meer onder Kleesch. - Geffen moet nog al veel oud archief hebben; men konde mij eene dikke portefeuille met stukken over de hevelijheid Geffen, jaerbrecht enz. enz. - Mr Kl. Sasfen is eigenaar van het heerlijk jaerbrecht, en liet een man, die konijnen frekterde, collegeren. Voor kantongerecht en rechtbank veroordeeld, zal de zaak nu dienen voor den klazyn Raad.

De Israëlieten hebben eene eigen begraafplaats onder Geffen; ze waren vroeger talrijk in Geffen; thans wonen er nog twee huishouders. Marcjarinefbuihant van den Berg werd in Geffen geboren. - Men verklede mij omkrent

Geffen.

de margarine, dat tijdens het beleg van Parijs een ingenieur uitvond om margarine te bereiden. Die inge., niuwe was familie van Cordemener te 's Bosch, en maakte hem met zijne uitvinding bekend. Cordemener asficeerde zich met Jurgens, en begon de eerste margarine fabrica. in ons land. Jurgens ^{later} ~~op~~ later alleen de fabrica. Een jaar na Jurgens bedron van den Berg.

Dr. Verbeek heet Oef, de kunstzinnige schoonaam van Dr. Wouters aldaar, werd voor eenigen tijd benoemd tot gemeente doctore.

Op de gemeenschappelijke school te Nulands Vinkel (Geffen, Nuland, Rosmalen en Berlicem) gaan jongens en meisjes ter school; op de school in de kern van het dorp alleen jongens: de meisjes gaan naar het liefdehuis. Medientie verkeert aan pastoor en kapelaan: het schijnt, dat de deeren niet veel afs hebben met den boerenbouw, en vooral niet met de boeren leenbanken.

Den 21 April 1906 kwam ik weer in Geffen; ik was per trein naar Oefjevan; van daar bezocht ik per rijtuig eerst Nistelrode, daarna Geffen en eindelijk Nuland, van waar ik per trein naar den Bosch terugkeerde.

Ik verkeerde audientie aan pastoor Verberne en kapelaan van Vrieken; de deeren kwamen hunne opwachting maken; de pastoor voeg bovendien inlichtingen omtrent een ~~bezoek~~ ^{stichting} aan hem, als collator van de ~~kerk~~ ^{kerk} Petrus van Linnem, geconferreerd aan een zekeren Hoosfer. Ik deelde hem mede, dat, als ik mij niet verrijste, een student van het gymnasium te Dleerwijk. - Onderkleyn genaamd ^{die collator} ~~staatsrecht~~ was opgenomen, en dat de zaak daarvoor nog hangende was.

Omtrent den secretaris-ontzager van Geffen vernam ik nog, dat hij te Krosendaal werd opgeleid voor de meemot misft, en om zichte zijne studies niet kon volloven. Hij kwam later op de secretarie terecht van burgemeester Camp de Was. pih; vervolgens stelde hij zich onder leiding van zijn zwager, den heer C. Kleyn, secretaris van Vlaarberg; hij verwiery een het diploma van aspirant gemeente secretaris. Daarna kwam hij op het gemeentehuis van den Bosch, en werd van

Geffen.

daar benoemd tot zijne tegenwoordige functie in Geffen. - Op Vinkel, waar 200 menschen waken, is geen enkel kraastlied; daar is er ook nooit een gemest; er zou geen voldoende staf zijn. Ik heb het betwijfeld of de boeren uit Vinkel zoveel minder ont. wikkeld zouden zijn dan die uit Geffen, en heb betwogt, dat ook Vinkel recht had op een lid van den Kraast.

In 1905 stierven er 27 menschen; volgens mij door Dr. Wallering verdrakte opgeven stierven er 13 zonder geneeskundige behand. ling. N. en W. zullen trachten de overnaak daarvan op te spou, en die, zoo mogelijk, weg te nemen. Zij zullen in overleg treden met den gemeente geneesker, Dr. Verbeek uit Oef.

Geffen heeft eenige gemeentelijke bezittingen; het mooiste bezit is "de Kijk", een stuk braekgrond van 35 kl. A.; jaarelijks verpoulet de notaris 47 schaar om te bemiden; hij die en schaar huurt, mag tegen denzelfden prijs er nog hoagden twee bij huuren. Ook p. danden worden er op bezetelen; een paard telt voor 1/2 schaar. - De gemiddelde opbrengst per schaar is jaarlijks + f10. - In natte zomers is die braekgrond niet veel waard; dan is het land te zuur; maar in drooge zomers is de Kijk onbetaalbaar; het is vooral mooi, dat er heel geen hiezen in groeien.

Waar zijn op het Kraasthuis bepaald mooie dubbel ontrent de oude zwerfheid van Geffen, loopende van af 1572; het meere deel van wat ik zag, was goed geconserveerd.

Er waren in Geffen nog 2 Israelitische huishouders; de anderen verhuisden naar Oef. Sinds van den Berogh in Oef een mooie Israelitische begraafplaats aanlegde, wordt die de Geffen bijna niet meer gebruikt.

Hoewel Dr. Verbeek ^{gemeente en} ~~armendocet~~ is, worden de meeste zieken behandeld door Dr. Frey, uit Medieun.

Men is uitstekend tevreden met den veldwachter; op ongenette dagen, maar minstens driemaal in de week, maakt hij des winters van 10-3 uur nachtdienst daen, te samen met een boerenman; hij krijgt daarvoor een opalficatie van f40. -

Veel arbeiders moeten naar Duitschland om den kost te verdienen, dat is wel jammer, want ze worden daar op den duur in den grond bedorven. -

Geffen.

Den 14 Maart 1910 kwam ik weer in Geffen; ik was tevoren in Veland geweest, en ging later nog naar Nistelrode; - te Oef nam ik ten slotte den trein naar den Bosch.

Er is nog geen raadslied over Vinkeel; het dieldit daerlij waant het raadslid broder van Spiensven; hij woont aan den steenweg 's Bosch - Gerau.

De gemeente secretaris voldoet goed; hij is beleefd en ijerig; en gaf zich veel moeite, om het oud archief in orde te maken; - hij opdekt binnenkort trouwen met Juffrouw van den Bosch uit Vierlingsbeek, een nichtje van den vroegeren pastoor van Steenderen, bij wien zij vaak moet gelogerd hebben. Volgens Verdijk zou zij 25 of 30 mille rijk zijn.

Door de opening van den nieuwen Maarsmond is de algemeen waterstaats toestand van Geffen veel verbeterd; als de Wterlofs wekering klaar is, wordt het nog beter. Door de beekpolder van Geffen als de binnenpolder van Geffen moeten hun water lozen op de Wterlofs wekering; haastgenoeemde polder moet zijn water lossen via steenen deikers in den spoordijk.

Er zijn in Geffen nog 2 gesinnen van joden; de sarnig menschen heb de gemeentelijke armenpraktijk is De Verkeel uit Oef bekeft; men is over hem zeer tevreden.

De bewaars drael van de Dusters krijgft f 165 subsidie; sinds het Vrijte het byzonder onderwijs subsidieert, zouden de Dusters het ook wel zonder die subsidie kunnen stellen, maar de Raad blijft voorloefzig ongenegen, de subsidie af te trekken.

De trek der arbeiders naar Duitsland blijft nog steeds groot.

De instructie der landbouwers werden eersussen gegeven, door:

Bepnante Oef in zake resolute
Plaanuel de sBode in zake praarden, en
hips de sBode in behandeling van kunstvest. -
Oef het bouwland wordt geen kunstvest gebruikt; alleen maar op het weiland; men zaait daer karniet en
blansaas stalenmest; voor eliti is men bang; die put
het land te veel uit.

Als er om overaand werd zou gemeente de inkomsten uit legerak van Coote wel willen besteden in het belang van het onderwijs in het een of ander; er werd echter nait

Geffen.

om overaand.
Volgens den burgemeester is de boerenstand in Kleesle meer welvarend, dan die in Geffen. In Kleesle is bepaald een goed gepeten boerenstand.

Welhouder van hilt ^{de Geff} is een zwager van notaris van Babel te Geffen.

Wetdschade of konijnenschade wordt op het oogenblik in Geffen niet geleden.

Den 28 Mei 1915 kwam ik ^{per auto} weer in Geffen; ik had tevoren Nistelrode bezocht.

Welhouder van Spiensven niet aanwezig; hij is ziek.
Geffen behoort vroeger tot de heerlijkheid Geffen en Veland. Het kasteel lag onder Veland. Diverse families waren eigenaren der heerlijkheid: van Vlaadkracken; de Coeg van Welruinen; de Coeg van Spiens; Groylant = Cramer. - De Weduwe Groylant-Cramer procedureerde tegen gemeente, de heer Sassen kocht van haar het heerlijk jachtrecht, en verkocht dat weer voor f 10.000 aan Jurgens. - Jurgens wil richte een eendenkooi op; dat ging niet; hold maetlijheden met de baeren, zodat alle kanten en katten vergaen werden; jacht is thans niet veel meer waard. Jurgens heeft er een gedeelte weer verkocht. - Een konijnplaag.

Men zou gaarne een directen harden weg naar Oef zien tot stand komen; de plannen worden tegen gebuerkt, door hierbrouwer Schaken; als die weg de kant. krijgft hij concurrentie van de hierbrouwers zelf Oef. -

Volgens W. en W. staat bevolking redelijke op laag trap; er wordt veel gedronken; vrouwen is gewoentje maken. Het ongetult is, dat de zogenoemde betere stand hier het slechte voorbeeld geeft; alle schaamteloos is uit de menschen uit.

Men verbaugt hard naar een telegraaf en telefoon kantoor; de Raad heeft het afgeleend; W. en W. zullen er nog eens mede komen.

Subsidie op den foh vereniging. hard noodig; ver.

Geffen.

reiniging verscherpt de geiten ook; - de bokken waardoor het ras verbeterd moet worden zijn te zwaar; daardoor sterven heel wat geiten bij het lammeren. -

Subsidie ambachtsschool Osf: vijf jongens uit Geffen bezoeken de ambachtsschool te Osf.

Herhalingsonderwijs: weinig belangstelling; laatste cursus begon met 7 leerlingen en eindigde met 2!

Boerenlenbank: er is f10.000 opgebracht; en f23.000 aan de menschen uitgeleend; de bank beantwoordt dus geheel aan hare bestemming.

Sigarenfabriek van Schouten is nog al wat; werkt met 20 man. - Schouten die gemobiliseerd was, kreeg groot verlof, om zijne fabriek te kummelen doorwerken.

Den 25 Juli 1919 bezoekt ik per auto van uit den Bosch de gemeenten Nuland, Geffen en Berghem.

Van Reek is als burgemeester vervangen door Veltman; Geffen heeft n.m.m. met die verandering geen voordeel; geen miljoenen.

Wethouder van Spiessven is overleden en nog niet vervangen. - Wethouder Schouten, een zoon van den vroegere burgemeester, maakt een goeden indruk. Er wordt geen landbouw onderwijs gegeven, haerwel het hard noodig is; daar is geen liefhebberij voor, zegt de burgemeester. - geen herhalings onderwijs; ook daar is geen liefhebberij voor. -

Door de hooge landprijzen werden in de laatste jaren vele boerderijen verkocht en door inwoners van Geffen ingekocht; doch zijn er nog veel huurbouwers.

Ziek gaat den boeren en den arbeiders goed; de kleinboertjes maken geen goede zaken. - Veldarbeiders werken in Osf en verdienen daar f20. - bij een regen krijgen werkdag.

Van de eieren - bij gelden nog 16 cent per stuk - wordt veel geld verdiend.

Wegens gebrek aan kaarsen en petroleum in den afgelopen winter heeft men een provisorium voor

Geffen.

electriciteit ingericht; de installaties in de huizen zijn aan gebracht. Licht heeft men echter nooit gehad. Men kwam niet verder, dan tot een proces met de installateurs, de firma Albers en Kluit te Amsterdam.

Men zou thans zeer gaarne zien, dat er een harde weg tot stand kwam van Geffen direct naar Osf.

Door het mindere volk wordt nog veel misbruik gemaakt van sterke drank; de betere klasse gaat niet meer uit.

In 1918 kwam er een telefoonkabinet tot stand. Groot gebruik aan woningen; de Raad voelt er niets voor om in dese helpend op te treden.

Bij de verkiezing voor den Raad werden slechts 4 van de 7 afbreedenden herkozen.

De verordening op het vasthouden der kippen wordt niet meer gehandhaafd.

Salaris veldwachter is te laag (450); op verbetering aangedrongen; een gewone fabrieksarbeider verdient meer dan f1000. -

Den 25 Juni 1923 bezoekt ik Geffen, Sijk en Sijthoyen.

Er is eigenlijk wel woningnood; Geffen deed niets; was bang voor een strop. -

Zeven woningen werden gebouwd met Rijks premie.

Werkloosheid wordt erger, door dat de fabrieken in Osf minder goed gaan. Daar werkten vroeger wel 40 man behalvens eenige meisjes; thans 12 man en geen enkel meisje. -

Spemte zorgt wel voor enkele dagen nog voor 7 werklozen; thans voor niet meer: de menschen maken thans in Holland gras maaien.

Bij enkele candidaatsstelling werd de openbare raad vernieuwd.

Spemte heeft zeer hooge belastingen; draagkracht is er zoo goed als niet.

Electriciteits bedrijf den Vlaart 1922 geopend;

Geffen.

gaf in de eerste tien maanden een bruto verlies van f 683.01. — Tangesien ongeveer de lude gemeente aangesloten is, bestaat er weinig kans, dat het bedrijf in de eerste jaren rendabel wordt.

Schoolhoofd van den Basch schijnt weinig geschikt; daardoor voortdurend groote mutatie in het onderwijs personeel.

Men hoopt den klinkerweg van het dorp naar den Nijks straatweg in 1924 om te bouwen in een harden weg met klein pleveisel — met den klinkerweg als onderlaag.

De keuringdienst van waren werkt goed; zelden veel procesfen verbaal op te maken, werd toch veel ten goede veranderd.

Groote moeilijkheden met den veldwachter de Wert, die op een strooper geschoten heeft, en deswege door de Rechtbank veroordeeld werd tot drie maanden voorwaardelijke gevangenisstraf.

De brandweer kan niet veel uitrichten; men heeft een uitstekende brandspuit, maar er is nergens water te krijgen.

De sigarenfabriek van Schauten werkt vrij goed; werkt uitstekend voor particulieren.

Jurgens heeft al zijn gronden onder Geffen verkocht. Het heerlijk jachtrecht hield hij aan; veel last en schade van fazianten en konijnen.

Osf maakte een harden weg naar de nieuwe parochie in de Vlaskhoek (aan de andere zijde van den spoorweg), bijna tot aan de grens van Geffen.

Het gaat den boeren — naar nabers van „Plees“ wijk mij mededeelde — ongelukkig slecht. Bij de boeraerijen ligt niet meer dan 1 tot hoogstens 5 h. t. land; de rest moet bijgepaacht worden; raauw bouwland, als weiland en hooiland. De menschen jagen dat land tegen elkaar op, en maken elkan. der arm en ongelukkig. Het is niet te zeggen, hoe zinnig die hobbens Revers, zelfs wat een arm, de zij lijdend, hoewel zij in werkelijkheid te kort komen zij hebben het materieel veel slechter dan het bevel.

Geffen

walk, dat langs de huizen schoot om een baderham —